

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету «Одеська
політехніка»
Міністерства освіти і науки України за
спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
доктору наук з державного управління,
професору
Колісніченко Н.М.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора **Попова Сергія Афанасійовича** на дисертацію **Саркісова Ігоря Радиковича** на тему **«Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти»**, подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами.

Сучасний розвиток транспортної системи України визначає залізничний транспорт, як одну з ключових інфраструктурних галузей, що забезпечує економічну мобільність, логістичну стійкість, функціонування промисловості та соціальну стабільність держави. В умовах євроінтеграційного курсу України та необхідності модернізації транспортної інфраструктури саме інноваційна діяльність стає стратегічною умовою підвищення конкурентоспроможності залізничного сектору та його інтеграції до європейського транспортного простору.

Актуальність теми підсилюється тим, що інновації у сфері залізничного транспорту мають багатовимірний характер: вони включають технічні, технологічні, організаційні, управлінські та цифрові елементи, кожен з яких потребує належного нормативно-правового регулювання та узгодження з міжнародними стандартами ЄС. Проте чинна нормативно-правова база все ще не забезпечує комплексної підтримки інноваційних процесів, містить колізії, прогалини, а також не враховує вимоги цифрової економіки та новітніх технологічних рішень. У цих умовах особливої значущості набуває питання побудови ефективної організаційно-правової моделі публічного управління

інноваційною діяльністю, яка б охоплювала стратегічне планування, удосконалення регуляторної політики, розвиток державно-приватного партнерства, стимулювання інноваційної активності та формування цифрової екосистеми залізничного транспорту.

Таким чином, обрана тема є надзвичайно актуальною, адже поєднує стратегічні інтереси держави, потреби транспортної галузі, вимоги європейської інтеграції та глобальні тренди цифрової модернізації. Дослідження організаційно-правових аспектів інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту дозволяє сформулювати науково обґрунтовані підходи до підвищення ефективності публічного управління та розвитку інноваційного потенціалу галузі.

Наукова значущість теми визначається також тим, що досі недостатньо розробленими залишаються механізми публічного управління інноваційними процесами в транспортній сфері, зокрема у залізничному секторі, попри наявність фрагментарних напрацювань у роботах українських учених. У дисертації обґрунтовано, що саме організаційно-правові механізми є основою успішної реалізації інновацій, підвищення прозорості процесів управління, посилення інституційної взаємодії та формування цифрової екосистеми галузі.

Отже, обрана тема є актуальною, як у теоретичному, так і в практичному вимірі, оскільки відповідає сучасним потребам державної політики, завданням євроінтеграції та викликам трансформації транспортної інфраструктури України.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Висновки та практичні рекомендації дисертації Саркісова І.Р. є всебічно обґрунтованими, внутрішньо логічними та послідовно випливають зі змісту проведеного дослідження. Автор демонструє ґрунтовне володіння методологією сучасної науки про публічне управління, застосовуючи комплексний підхід, що поєднує системний, інституційний, структурно-функціональний, порівняльний та прогнозний аналіз. Методологічну основу роботи становлять, як загальнонаукові, так і спеціальні методи, зокрема системно-структурний аналіз, моделювання й оцінювання організаційно-правових механізмів, що забезпечило всебічність і достовірність висновків.

Особливої уваги заслуговує наукова новизна дослідження. У роботі вперше здійснено комплексне обґрунтування організаційно-правової моделі публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту України та запропоновано структурно-логічну модель цифрової екосистеми інноваційної діяльності, що поєднує технологічні, організаційні, нормативні та інституційні компоненти. Запропоновані автором механізми цифровізації, зокрема інтеграція IoT, систем штучного інтелекту, блокчейн-технологій і сучасних систем

управління, є практико-орієнтованими й здатними підвищити ефективність управлінських процесів у галузі.

Таким чином, дисертаційна робота має значний теоретичний та практичний внесок у розвиток публічного управління транспортною галуззю. Запропоновані Саркісовим І.Р. рекомендації характеризуються високим рівнем наукової вмотивованості, спрямовані на розв'язання актуальних управлінських проблем та можуть бути використані органами публічної влади, галузевими структурами і суб'єктами інноваційної діяльності під час формування й реалізації державної політики у сфері залізничного транспорту.

3. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертаційне дослідження є самостійною, завершеною та цілісною науковою роботою. Усі ключові положення, наукові результати, аналітичні узагальнення та розроблення, що визначають наукову новизну та практичну значущість дисертації, отримані автором особисто. У роботах, опублікованих у співавторстві, здобувач використав виключно ті матеріали, які належать до його індивідуального наукового внеску і безпосередньо пов'язані зі змістом дисертації.

Концептуальні підходи, логіка побудови дослідження, формулювання наукової проблеми, методологічні підходи, обґрунтування висновків і запропоновані практичні рекомендації є авторськими та відображають особистий науковий задум здобувача. Усі запозичені положення, цитати та наукові ідеї інших дослідників належним чином оформлені та містять відповідні бібліографічні посилання.

4. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Представлена дисертація вирізняється високим рівнем теоретико-методологічного опрацювання, внутрішньою логічною цілісністю та ґрунтовним обґрунтуванням сформульованих наукових положень і висновків. Робота справляє враження завершеного, концептуально узгодженого дослідження, результати якого становлять істотний внесок у розвиток відповідної наукової галузі. Разом із тим, як і будь-яке масштабне інноваційне дослідження, дисертація відкриває простір для подальшої наукової дискусії щодо окремих аспектів порушеної проблематики, що лише підкреслює її актуальність та наукову цінність.

По-перше, у дисертаційному дослідженні розглянуто важливе питання управління інноваційними процесами у сфері залізничного транспорту. Водночас виникає концептуальна невизначеність щодо того, який саме суб'єкт публічної влади несе первинну відповідальність за реалізацію інноваційної політики у галузі: Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України чи акціонерне товариство «Укрзалізниця». За умови, якщо основна відповідальність

покладається саме на міністерство, то правомірно аналізувати публічне управління інноваційною діяльністю в рамках реалізації державної інноваційної стратегії, що включає програмно-цільові механізми, стратегічне планування, регуляторну політику та інструменти координації галузевих суб'єктів. У такому разі в дисертації доцільно виокремити та конкретизувати функції держави і АТ «Укрзалізниця» у реалізації цієї політики, а також окреслити межі їх відповідальності, взаємодії та інструментів управлінського впливу.

По-друге, у дисертації приділено увагу розумінню інноваційного процесу, складовою якого є не лише створення та впровадження нововведень, а й процес їх поширення (дифузії). Водночас зазначений компонент інноваційного процесу охарактеризовано недостатньо повно, що звужує теоретичну цілісність представленого дослідження. У зв'язку з цим, доцільно більш детально розкрити теоретичні засади поширення інновацій, зокрема механізмів дифузії, ролі суб'єктів-учасників, факторів прискорення або стримування цього процесу, а також інструментів державної підтримки, що сприяють масштабуванню інновацій у сфері залізничного транспорту.

По-третє, у дисертації використано структуру адміністративного елементу інноваційної діяльності (рис. 2.4), яка демонструє взаємозв'язки між основними суб'єктами галузевого управління. Водночас, у тексті роботи недостатньо розкрито змістову роль кожного з елементів цієї структури, що ускладнює визначення логіки функціонування системи публічного управління інноваційними процесами у сфері залізничного транспорту. Насамперед, виникає необхідність уточнити, який орган або суб'єкт виступає головним у реалізації інноваційної політики: центральний орган виконавчої влади (міністерство) чи АТ «Укрзалізниця», що є корпоративним суб'єктом, але, водночас, здійснює діяльність у сфері публічного інтересу. Так само потребує конкретизації питання фінансування інноваційної діяльності — хто є відповідальним за формування ресурсної бази, які джерела використовуються та в яких межах застосовуються інструменти державно-приватного партнерства.

По-четверте, у межах стратегічного підходу до планування інноваційної діяльності доцільно було б розглянути концепцію «вікна можливостей» — періоду, коли зовнішні та внутрішні умови стають сприятливими для реалізації інноваційних змін. Аналіз такого «вікна» дозволив би визначити оптимальні часові межі для впровадження ключових ініціатив, оцінити готовність інституційної системи до трансформації і сформулювати більш реалістичну та дієву стратегію розвитку. Такий підхід сприяв би посиленню практичної цінності дослідження та підвищив би його аналітичну завершеність.

Проте слід підкреслити, що наведені дискусійні положення та рекомендації жодним чином не зменшують наукової цінності й практичної значущості

виконаного дисертаційного дослідження. Навпаки, вони підтверджують його актуальність і демонструють потенціал роботи, як підґрунтя для подальших наукових пошуків у відповідній сфері.

5. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

У цілому дисертаційне дослідження Саркісова Ігоря Радиковича на тему «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» вирізняється системністю, змістовною глибиною та відповідністю встановленим вимогам, що висуваються до дисертацій у галузі публічного управління та адміністрування. Робота повністю узгоджується з положеннями Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, а також з Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради. З огляду на зміст і результати проведеного дослідження, Саркісов Ігор Радикович цілком заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,

доктор наук з державного управління, професор,

професор кафедри управління повсякденною діяльністю підрозділів,

Військова академія (м. Одеса)

Сергій ПОПОВ

« » листопада 2025 року